

Dr. Kadosa Marcel: A jénai kongresszus.

Aki figyelmesen elolvasta azokat a szük- és bőszavú, kisebb-nagyobb jó- és rosszakarattal összeállított tudósításokat, amelyek a különféle pártnyalátú újságokban a német szociáldemokrácia jénai kongresszusáról megjelentek, egyet egész határozottsággal megállapíthatott belőle: hogy a szájferradalmak kora lejárt és ha lesz még egyszer forradalom Európában, az a gondos körültekintésnek, alapos tervszerűségnek olyan mértékével lesz megszerkesztve, mint egy tudományos expedíció.

A forradalmi szárny súlyos vereséggel ment haza Jénából. A higgadtak, a helyzettel számolók, a lehetőségeket mérlegelők pártja óriási többségben volt a kongresszuson és hiába esküdöznek a nagyobb nyomaték kedvéért éppen a tüzesebbek Marxra: a mérsékeltebbek az igazi Marxisták, mert ezek viselkedésében nyilvánulnak meg igazán a Marx által felfedezett törvények.

Akárhogy tüzeljen is Rosa Luxemburg és akik vele egy nézetben vannak: az a párt, amelynek 110 mandátuma van a birodalmi gyűlésen és talán több millió polgári szavazata, nem tarthatja magát viselkedésében ugyanazokhoz a szabályokhoz, amelyek szerint üldözött korában működött. A szószéken még a régi kifejezésmód járja, mert – amint a kereszténység története mutatja – a lelkek forradalmának a frazeológiája húsz évszázadon keresztül is képes megtartani frissességét és hatékonyságát, amikor a tények valósága már régesrég nem fedi többé a szavakat.

A jénai kongresszus szónokai, akik a tények igazait védtek, sok igazságot hoztak föl álláspontjuk mellett az elavult dogmákkal hajigáló ostromlók ellen. Mindent azonban nem mondhattak el arról a szószékről, ahonnan az egész földkerekség minden zugába elhallatszik a szó és fegyvereket szolgáltat a rosszakarát és az ellenség kezébe. A mérsékelt álláspont így is győzedelmeskedett, mert a tényeket nem kell kikiabálni, hogy hassanak. Marx törvényei addig is hatottak, amíg senki se fedezte fel őket, csakúgy mint a nehézkedés törvénye, még mielőtt Newton kihirdette.

A tömegsztrájk kérdéséről volt szó, amelyet bármennyire óvatos és diplomatikus formában is, de denique elvetett a kongresszus. Ha húsz év előtt merült volna föl ez a kérdés a kongresszuson, akkor talán elszántan proklamálta volna azt a párt, vagy ha nem, úgy az igazi oka a negációnak a gyöngeség érzete lett volna. Ma is ez volt a bevallott indok, de aki mélyebbre tekint és nem csupán a rezolúciót, de az ahhoz fűződő vitát és a vita személyeit is nézi, annak látnia kell, hogy a német szociáldemokrácia nem innen, hanem túlhan van már az ilyen kétségbeesett lépésektől, mert számot vetvén, úgy találja, hogy nem igaz többé a régi mondás, amely szerint a proletárság csak a

láncaikat veszítheti el, mert egyebe nincsen. A német munkásság egyebet is veszíthet már, mint a láncait.

Az a néhány évtized, amely a kommunista kiáltványt vagy akár az erfurti programot a jénai kongresszustól elválasztja: óriási változásokat idézett elő a munkásság világában. Amiből a két marokkal ragadó forradalom semmit se tudott volna fogni, abból a szociálpolitika mindennap minden órájában működő türelmes munkája egész aranyhegyeket szerzett meg a munkásság javára. És ha gyorsan kijavítva magunkat, csak szerény dombocskákká mérsékeljük is alá ezeket a hegyeket; arany dombok tövében is bajos forradalmat szítani. És ez az igazi oka a jénai kongresszus határozatainak.

Egyetlen esztendőben, 1912-ben majdnem tíz millió koronát költöttek a németországi szakszervezetek csupán a munkanélküliek támogatására helyi segély, utassegély stb. formájában. Közel három millió ember van ezekben a szervezetekben tömörítve, amelyeknek az évi bevétele majdnem 100 millió korona, kiadása 80 millió korona és vagyonállománya – amely bármely más egyesület, társaság, üzleti vállalkozás vagy egyén vagyonánál rohamosabban emelkedik – szintén közel jár a száz millió koronához. Mi mindenre jut ebből a hatalmas pénzanyagból! Munkanélküli segélyre, utassegélyre, költözködési segélyre, nyomorajutottak támogatására, munkaképtelenek, sztrájkban állók, rendszabályozottak segítésére, jogvédelemre, állásközvetítésre, könyvtárakra és oktatásra, statisztikára, nyomtatványokra, szaklapra, agitációra, kongresszusokra és isten a megmondhatója mire. Minden cím mögött az emberek milliói, százezrei állanak mint igényjogosultak és alkalmazottak. Hogy ilyen szervezet van olyan mérséklője holmi hebehurgya forradalmiságnak, mint ama híres börnei porcellánszervis, azt ki vonhatná jó lélekkel kétségbe?

És mit csináltak ezek a hatalmas szakszervezetek! Például még a szük választó jogos Poroszországban is. Még csak tegnap, 1895-ben a porosz népesség 68.72%-ának volt a jövedelme évi 900 márkán alul, másfél évtizeddel később 1911-ben már csak 41.19% maradt ezen a vonalon alul. És míg 1895-ben csak a lakosság 8.5%-a tartozott a 900-3000 márkáig terjedő évi jövedelemmel bírók közé, 1911-ben már 52.66%-a van ebben a kategóriában. Nincs nekünk olyan óriási szükségünk arra a porosz általános választójogra, hogy azért annyit kockáztassunk! – tört ki a kongresszus egyik szónokából.

Valóban: az a tíz milliárd korona, amit a német birodalom az utolsó 25 évben költött munkásbiztosításra és azok a többi milliárdok, amiket a szociálpolitika egyéb alkotásai elnyeltek: bőségesen megtermettek a gyümölcsüket: derevolucionálták a tömegeket. A proletárokból apránként a holnapra is számítható és számító kispolgárokat csinált két évtized és ezekkel nem lehet, de komolyan nem is akar többé senki for-

radalmat csinálni. Ma már az iránt folynak komoly kutatások, hogy kideríttessék, vajjon abban a 20 milliárd koronában, amelyet mint takarékbetétet tett félre a német nép: mennyi a proletárpénz. Poroszország egyik legnagyobb takarékpénztárában például 2705 olyan betevő kilétét kutatták ki, akiknek a betéte 3000–10,000 márka között volt. Ezeknek állítólag 60.41%-a (1634 betevő) tartozott a munkásosztályhoz. Egy másik nagy pénztárnál 1488 kikutatott safe-deposit-fiók-tulajdonos közül állítólag 1251 tartozott a „gazdaságilag gyöngébb” népréteghez. Ebből 289 volt munkás, 574 kézműves, 89 cseléd, 36 betegápoló, 171 boltileány stb. A fogyasztási szövetkezetekben pedig, amelyeknek tagjai tudvalevőleg szintén majdnem kizárólag munkások, a 40 millió koronát megközelítő összeg van takarékbetétként elhelyezve.*)

Éppen a marxistákhoz illik legkevésbé, ha csodálkoznak rajta, hogy ezzel a tömeggel nem lehet többé a húsz év előtti schémák szerint operálni. Bármiképpen hangozzanak is a szónoklatok: az étellel ilyen száalakkal összefűzött munkásban egyre több megértés fakad a modern állam minden intézménye és minden berendezése irányában, még a militarizmus iránt is. A német szociáldemokrácia parlamenti frakciója bármilyen heves kifakadások kíséretében és forradalmi dörgedelmek közepette de mégis megszavazta a milliárdos katonai adót, amelyet a vagyonra vetett ki a birodalmi gyűlés. Amikor ezért kemény ostrom alá fogta a frakciót a jénai kongresszus forradalmi kisebbsége: a politikusok diplomatikusabbjai azzal mentegőztek, hogy ha ellenezték volna a dolgot, akkor azért mégis meglett volna a milliárdos adó, de a munkásságra zúdult volna ismét a terhe. De a Reusz-ból küldött *Cohen* delegátus ki merte mondani nyíltan a meztelen igazságot: „ne áltassuk magunkat uraim: a munkások tömegei nem olyan antimilitaristák, mint ahogy azt mi szeretnők!” Ezek igazságok és ezeken nem lehet változtatni. A legtüzesebb szónoki szenvedély se változtathat a világ sorján semmit. Lassanként az egész forradalmi szekció arra a sorsra jut, amely Klara Zettkint érte a jénai kongresszuson, amidőn nemes hevületében addig ostromolta a szószelekről az „elaggott kimerültségi sztratégiát és szakszervezeti gőg”-öt és addig dörögte a forradalmi taktika szükségességét az ellanyhult tömegek felkorbácsolása érdekében: míg végre az önkívületbe sikoltozta magát bele és úgy kellett eltávolítani a szószelekről.

*) Edmund Fischer: Von Sparen der Arbeiter. Sozialistische Monatshefte 1913. XL